

CHARLES PÉGUY:

GONDOLATOK

AZ IGAZSÁG KERESÉSE

Kimondani az igazságot, a teljes igazságot, csak az igazságot, ostobán kimondani az ostoba igazságot, unalmasan az unalmas igazságot, szomorúan a szomorú igazságot.

Minden embernek joga van ahhoz, hogy becsületesen harcoljanak ellene.

Majdnem mindig összetévesztik a nyomort a szegénységgel. Kétségtelenül rokonok, de egy választóvonal két partján fekszenek. A választóvonal az, amelyen túl a mindennapi kenyér bizonytalan, innen a mindennapi kenyér biztos.

Nem lehet megoldani az erkölcsi és szellemi nyomort, amíg nem oldjuk meg az anyagi nyomort.

A rend és csakis a rend hozza létre végeredményben a szabadságot. Csak a demagógoknak érdekük, hogy megkíséreljék elhitetni velünk az ellenkezőt.

Gyakran előfordul a történelemben, hogy jóakarátú kisemberek nagyon kis társaságainak sikerül az, ami nem sikerült jóakarátú nagy emberek nagy társaságainak. És természetesen még gyakoribb az az eset, amikor gonosz kisemberek nagyon kis társaságainak sikerül az, amit gonosztevők nagyon nagy társaságai nem tudtak megcsinálni.

Az igazi tudós, aki laboratóriumában dolgozik, nem írja nagy T-vel a Tudományt.

A lángész nem egyenlő nagyfokú tehetséggel, sőt még a tehetség végső fokával sem; más síkba tartozik, mint a tehetség.

Az embernek nincs joga elárulni még az árulókat sem. Harcolni kell az árulók ellen, és nem elárulni őket.

Mindig ki kell mondani azt, amit látunk. Főleg — s ez már nehezebb — mindig látnunk kell, amit látunk.

Negyven év: szörnyű életkor... Mert ekkor leszünk azzá, aki vagyunk.

Ugyanaz a szó más az egyik s a másik irónál. Az egyik lényének bensejéből tépi ki, a másik felöltőjének zsebéből veszi elő.

A szerelem még a lángésznél is ritkább. És a barátság ritkább, mint a szerelem.

Homérosz új ma reggel, s talán semmi sem oly régi, mint a reggeli újság.

Az összes rossz közül a megszokás a legrosszabb.

Ezer és ezer hitelező ismételteti gépiesen a rettentő szavakat: *Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. Ha csak egyetlen egy, hirtelen — váratlan fénytől megvilágosítva — komolyan venné ezeket a szavakat s engedné, hogy bensejébe hatoljanak, ez lenne a lehető legnagyobb forradalom.

Szeretni annyit jelent, mint igazat adni a szeretett lénynek, akinek nincs igaza.

Mi értéke van egy gondolatnak, melynek nincs szíve? És mi értéke van egy szívnek, melyet nem világít meg a gondolat napja?

A MODERN VILÁG

A modern világ lealjasít. Lealjasítja az emberi közösséget, lealjasítja az embert. Lealjasítja a szerelmet; lealjasítja a nőt. Lealjasítja a fajt; lealjasítja a gyermeket. Lealjasítja a nemzetet; lealjasítja a családot. Sőt még azt is sikerült lealjasítania, amit a legnehezebb lealjasítani a világon: lealjasítja a halált.

Az emberiség majd tovább jut az első kormányozható léghajóknál, amint tovább jutott az első lokomotivoknál. A telefotográfia után majd kitalál különféle gráfiákat és szkópokat, és nemsokára elkövetkezik az az idő, amikor egy másodpercnél kevesebb idő alatt körülszágul a földön. De az mindig csak az anyagi föld lesz... Lehetetlen elképzelni, hogy egy ember vagy egy kor valaha is azzal dicsekedhetne, hogy felülmulta Plátót. Sőt még tovább megyek. Hozzáteszem, hogy egy művelt, igazán művelt ember, nem is értené, fel sem tudná fogni, mit akarna jelenteni ez az állítás: felülmulni Plátót.

Túlságosan elfelejtik, hogy a modern világ egy más szemszögből nézve nem más, mint a polgári világ, a kapi-

talista világ. Ezért szórakoztató látvány szemlélni azt, hogy keresztény-ellenes s különösen katolikus-ellenes szocialistáink — nem törődve az ellentmondással — ugyanazt a világot tömjénezik *modern* név alatt és kárhozzatják polgári és kapitalista név alatt.

A világ kevesebbet változott Jézus Krisztus óta, mint harminc év óta.

Rendkívül mély kapcsolat, összefüggés áll fenn a modern világ és a szervesen és a *pénz* között; amint végtelenül mély kapcsolat, összefüggés áll fenn mely végtelenül nagy horderejű, a kereszténység és a szerves (az örök *élet*) és a szegénység között.

Az összes többi világ valamilyen lelkeség világa volt. Csupán a modern világ (mert a pénz világa) egy teljes és tökéletes materializmus világa.

A HIT

Nem úgy kell megmentenünk a lelkünket, amint egy kincset mentünk meg.

Az első szentekre várt a feladat: megmosni a földet... mint egy piszkos gyereket.

Van az égben egy kegyelmi forrás, örökké folyik és mégis örökké kiapadhatatlan: ez az, amit a föld irástudói nem értettek meg.

A legmélyebb érvek arra a gondolatra készítetnek bennünket, hogy a következő nemzedék, mely nemsokára gyermekeink nemzedéke lesz, végre egy misztikus nemzedék lesz.

Jézus mindenekelőtt a szegények, nyomorultak, munkások Istene, vagyis azoké, akiket nem ismernek. Az égben végtelenül több kis embert lehet látni, mint folyóirat-szerkesztőt.

Valami olyan tökéletes kapcsolat egyesíti a tagok legutolsóját a megkoronázott fővel, hogy a betegek legutolsója is utánozhatja ágyában a keresztrefeszített Jézus szenvedését. A legutolsó beteg Isten iránti szeretetből, áldozatból, mártíromsággá tudja fordítani betegségét.

A betegség annyira szerves részét képezi a szentség mechanizmusának, hogy az ember előtt felmerül a kérdés:

nem a beteg szentek a legnagyobb szentek? Az ember nem tudja, vajjon egy szent, mint Szent Lajos, mint király, mint keresztes vagy mint beteg a legnagyobb.

Miles Christi, ma minden keresztény katona; Krisztus katonája. Nincs többé békés keresztény. A keresztes-hadjáratok, melyeket atyáink a hitetlenek földjén kerestek, ma, éppen ellenkezőleg, eljöttek hozzánk; helyben kapjuk őket. Hűségeink a várak.

A bűnös kezét nyújtja a szentnek, mivel a szent kezét nyújtja a bűnösnek. És egyik a másikat húzva, feljutnak Jézusig. Az nem a keresztény, aki nem nyújtja a kezét.

A kereszténység: ország. Egy rossz alattvaló is az ország polgára. Egy jó idegen nem az. Egy rossz francia: francia. Egy jó német, nem francia.

Nem akarok tudni egy olyan keresztény szeretetről, mely örökös kapituláció lenne a világ hatalmasai előtt. Csak egy keresztény szeretetet ismerek: ez örökös lelki és anyagi közösség a szegénnyel, erőtlennel, elnyomottal.

Clio szól. Hűsz évszázad tapasztalata megmutatta nekem, hogy ha egyszer a kereszténység foga beharapott egy szívbe, többé már nem engedi el azt. Ti gyakran, majdnem mindig hűtlenek vagytok Istenhez. De Isten nem hűtlen hozzátok.

Jézus kiszolgáltatta magát az exegétának, a történésznek, a kritikusnak, amint kiszolgáltatta magát a katonának, a bírának és a tömegnek. Ha kibújt volna a bíráló és a vita alól, ha kivonta volna magát az exegéta, a kritikus, a történész karmaiból, a megtestesülés nem lett volna teljes és feltétlen.

Ahol nem volt semmi, az első keresztények mindent megteremtettek. És ahol minden megvan, mi alig teszünk valamit. És ahol minden megvan, mi azt is elveszítjük, ami van.

Jézus mindennapi engedelmissége, alázatossága József és Mária iránt, előre jelezte, jelképezte a Nagycsüdtörték rettenetes engedelmisségét és alázatosságát.

Just Béla fordítása.